

NOIMELE FIINȚEI DE A FI ÎN TIMP¹

Membru corespondent al AȘM
Ion HADÂRCĂ

THE PURPOSE OF THE HUMAN BEING TO BE IN TIME

Summary: Since my literary debut, I've adopted a creed, intuitively actually („Being in time, that is the question!”), which, over the years, proved to be an emblem as immaterial as the Time, more difficult to grasp and express as a definitive version of the Answer. And one of those who have raised my level of exigencies is the man who has written the preface of the debut book „Zilele” („The Days”), the critic Mihai Cimpoi: „Time, as a whole, authoritatively infiltrates into the visions of the young poet, who, feeling their influence, hamletizes, is always asking himself: To be in time - that is the question!”

Keywords: poem, time, knowledge, man, book, being, history.

Rezumat: Încă din faza debutului literar, mi-am formulat, mai mult intuitiv, un crez („A fi în timp—aceasta-i întrebarea!”), care, peste ani, umplându-se de sens, s-a dovedit a fi un blazon la fel de imaterial ca și Timpul, tot mai dificil de cuprins și de exprimat ca o variantă definitivă a Răspunsului. Iar unul dintre cei care mi-au ridicat, din start, ștacheta exigențelor este prefațatorul cărții de debut „Zilele”, criticul Mihai Cimpoi: „Timpul ca Întreg se infiltrează autoritar în viziunile tânărului poet, care, simțindu-le acțiunea, hamletizează, se întreabă mereu: A fi în timp — aceasta-i întrebarea!”

Cuvinte-cheie: poezie, timp, cunoaștere, om, carte, ființă, istorie.

Într-un memorabil catren predestinat „Rugăciunii”, unul dintre fondatorii poeziei române moderne, clasicul Grigore Alexandrescu, rostește un verdict genial, exprimând o meditație profundă, care sugerează spațiul autentic al Poeziei, definit în simbioza dintre simțire și gândire:

Natura p-a mea frunte a-ntipărit gândirea.

A cugeta mari fapte este povara mea:

Cel ce numai în sine și-a mărginit gândirea

E nevrednic de ea!

...Probabil că una dintre cele mai hazardate aventuri ar fi tentativa explicării actului creator în

¹ Articol scris în contextul activității de creație și cercetare, pentru care autorul a fost desemnat membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, prin decizia Adunării Generale a membrilor AȘM din 6 decembrie 2012.

sine și, implicit, al Poeziei ca expresie paradoxală de întruchipare a inefabilului în actul concret de manifestare a spiritului uman. Există sute și sute de definiții ale poeziei și toate au dreptul la existență în măsura subiectivității conceperii lor.

Nu voi pretinde întemeierea unei noi direcții de interpretare, nici desfășurarea unei hermeneutici asupra definițiilor canonice. Îmi voi expune doar o viziune de ansamblu asupra propriilor mele căutări, evoluții, tatonări și împliniri încă neîmplinite, *in illo tempore*, în drumul perpetuu spre cunoașterea unei Poetici subiective a datului meu ființial.

Încă din faza debutului literar, mi-am formulat, mai mult intuitiv, un crez (*A fi în timp — aceasta-i întrebarea!*), care, peste ani, umplându-se de sens, s-a dovedit a fi un blazon la fel de imaterial ca și Timpul, tot mai dificil de cuprins și de exprimat ca o variantă definitivă a Răspunsului. Iar unul dintre cei care mi-au ridicat, din start, ștacheta exigențelor este prefațatorul cărții de debut *Zilele*, criticul Mihai Cimpoi: *Timpul ca Întreg se infiltrează autoritar în viziunile tânărului poet, care, simțindu-le acțiunea, hamletizează, se întreabă mereu: A fi în timp — aceasta-i întrebarea!*

Din întrebări fără răspunsuri și, deseori, din răspunsuri la apel fără drept de a mai întreba, s-au împlinit Rosturile descinderilor ulterioare și deschiderilor treptate în zonele tot mai fascinante, dar și mai obscure ale Timpului, fracturat în zeci și sute de oglinzi reflectoare ale propriilor mele imagini, ipostazieri ființiale absorbite în Labirintul infinit al căutării de sine.

Astfel, prin exercițiul disocierilor deductive, am ajuns să disting mai mulți timpi, care au tendința nestăvilă de a dezlocui, dezagrega integritatea existentului, fenomen numit și teroarea cotidianului. Paradoxal, dar și acestei risipe de timp îi corespunde necesitatea de a fi în timp!

Apoi am distins un Timp (tot altul și altul) al angajărilor inerente în social, apoi alt Timp — al Bibliotecii Babel, apoi alt timp continuu, eminemamente eminescian, apoi altul și altele — al/ale iubirii și urii, al împăcării și resemnării, al suferinței și distanțării de teluric, al trăirii și al mărturisirii ca într-o nesfârșită decantare ecleziastică — dar și acestor ipostaze gnostice le corespunde necesitatea de a fi în Timp!

Apoi, la limita suferinței ontologice și a distilării ei în formulele sapiențiale ale parabolei, am descoperit Timpul kantian al lucrării poetice în sine, al existenței Poeziei de dincolo de Poezie, al omni-prezenței inexprimabilului desprins de Semnificant, al Mai-multului atemporal neafectat de intermedi-

erea Cuvântului. Un Timp inefabil și incalculabil, precum subliniază Martin Heidegger într-un eseu mustind de poeticitate *Timpul imaginii lumii: Cunoașterea, adică păstrarea în adevărul său a celui incalculabil* (subl. n.) *îi este accesibilă omului numai prin întrebările și formele creatoare ale unei reflecții autentice* (Ed. Paideia, 1998, pag. 54). Dar și acest Timp, inefabil și incalculabil, corespunde așijderea necesității de a fi în Timp!

Prin esența sa imaterială, Poezia conjugă Spacialitatea cu Temporalitatea ca într-o vizionară demonstrație poetică din postumele lui Mihai Eminescu: *Astfel e Timpul care lung străbate/ Prin mii de veacuri stăpânind în silă/ Născând și ucizând în lume toate.// Astfel e Spațiul fără fund și fine/ Iar din încrucișarea - amândurora / Născând mișcare s-au aprins lumine! (Eterna pace).*

Și dacă, pe lângă Timpul Poeziei, mai există și un Spațiu al Poeziei, care se anunțase a fi unul arhetipal, mitico-hesiodic, universal și omniprezent, atunci, cu trecerea Timpurilor, mai bine-zis cu intrarea, captarea ființei umane în chingile tot mai restrânse ale noii religii tehnicizante, nu cumva, mă întreb, acest spațiu mirific își retrage aria, întrezărindu-se „sfârșitul istoriei”, după prezicerea lui Fukuyama? Și nu cumva pentru poezie nu mai e loc în lumea postmodernă? Sau nu cumva degeaba încearcă poezia să mimeze acest univers, pliindu-și discursul pe experimentele avangardiste, absurde sau de-a dreptul iraționale ale unei lumi încălcate de-a binelea în plasele internautice/ supersonice ale post-post modernității?

Nu suntem împotriva progresului tehnic, doar că vrem să privim obiectiv la statutul actual al Poeziei. În efortul ei de dezgolare, denudare de substanță ideatică, tradiție și coerență a expresiei, imaginea ei se arată a fi tot mai jalnică și mai demnă de compasiune, iar rezultatele ce frizează cacofonia stradală o împing spre dezastru, până la anulare de sine, suicid. Și atunci, ne întrebăm, a mai rămas loc pentru Poezie?

Este curios faptul că, cel puțin pentru mine personal, atacarea permanentă a acestor întrebări angoasante a avut un impact mai mult sau mai puțin benefic, productiv, chiar din primele cicluri de sonete și cărți de poezie *Zilele, Lut ars, Darul vorbirii*, iar în expresie eseistică, începând cu prima recenzie (1974) la culegerea tinerilor *Dintre sute de catarge - 1973*. Peste exact zece ani, am evaluat într-o sinteză creația tinerilor la o plenară scriitoricească *Tineri în debaclu* (1984) și peste alți zece ani, întorcându-mă la *Nevoia de Eminescu*, am conștientizat, în fine, necesitatea permanentizării eminescianismului ca un spațiu de reper, ca model po(i)etic arhetipal, for-

mator și reparatoriu în deriva catargelor mult prea îndepărtate de țărnul Itakăi.

Întotdeauna am tratat constructiv eminescianismul, fiind circumspect față de atitudinile criticiste și, în ultimă instanță tratându-l eminentemente ca pe un fenomen pozitiv, benefic culturii noastre și ca pe o știință aparte, pe care am și botezat-o, în stil propriu: **Eminesciența!** Prin Eminescu suntem redați nouă înșine. Prin Eminescu putem rebobina firul îndrumător al Ariadnei pentru noi aventuri labirintice. Eminescu-gânditorul, cel din fragmente și marginalii de conspect, este înaltul spirit germinator al Poeziei de idei. Eminescu este craterul și lava unei veșnic neadormite erupții vulcanice de întrebări asupra originii noastre, de meditații vizionare asupra categoriilor filozofice universale, de evocare a personalităților istorice, de evaluare a valorilor etnicist-eticiste, din care se constituie propriu-zis conștiința națională.

Eminescu nu dă soluții. El incită, provoacă, neliniștește și răscolește sufletul, înlesnindu-i drumul spre răspunsurile sacrale: dor, ființă, natură, cosmos, luceafăr, mamă, viață și moarte – toate se învață prin ochiul eminescian. În același timp, Eminescu este un model codificat al marilor contradicții ontologice, care definesc esența umană. În totalitatea sa, opera lui Eminescu este oglinda unei vaste și incomode conștiințe, care nu oferă pastile silogistice gata preparate și, în această ordine de idei, devine ridicol efortul celora care fac din El *Icoană și privaz*. Prin temeritatea explorării abisului ontologic, Eminescu se situează printre cele mai luminate minți ale omenirii. Într-o serie de eseuri dedicate lui Eminescu, am încercat a-i creiona un portret al perpetuării în posteritate, apropiat propriilor mele percepții. Eseurile dedicate altor universuri poetice, creatoare de valori artistice, cum ar fi Dimitrie Cantemir – poetul, Nizami, Lucian Blaga, Constantin Brâncuși, Lermontov, Soljenițan sau Frații Grimm, vin să întregească imaginea unor căutări febrile ale răspunsului la marile întrebări existențiale.

În altă ordine de idei, dar în aceeași direcție de afirmare a conștiinței naționale, implicarea mea directă în gestionarea unui amplu proiect monografic al Academiei de Științe a Moldovei despre vatra natală, Sângerei, a fost dictată de aceeași sete a cunoașterii și necesității argumentării factologice a atât de frecventei noțiuni de *topoy*, pe care cei mai mulți se limitează a o aborda doar prin procedee tipic-arhazante, elegiac-panegirice sau osificant-rizomice și, mai nou, demitizant-postmoderne.

Descinderile și deschiderile socio-istorice, arheologice, toponimice, folclorice, în sfârșit, genealogice spre adâncurile toposului sângerean au pus în

evidență o serie de fapte și personalități notorii care, în perioada regimului totalitar, s-au vrut a fi eradicate pentru totdeauna din conștiința noastră națională. Și astfel s-a produs renașterea. Rădăcinile nobile ale unor Nic. Casso, mareșalul nobilimii basarabene, prințesa Natalia Cheșcu, regina Serbiei, înrudită cu spițele nobile Calmuțchi, Sturza, Catargi, Mitropolitul Iosif Naniescu; constelația membrilor Sfatului Țării Pantelimon Halippa, Anton Crihan, Vasile Gafencu și *sfântul închisorilor* Valeriu Gafencu, Ion Ignatiuc și Alexandru Groapă; apoi scriitorii Constantin Vârnav, Pavel Leonardi, arhivistul Ion Halippa, Sergiu Grossu, Adrian Păunescu, Leonida Lari, Leonard Tuchilatu, vițele lăutărești ale dinastiei Goia sau ale celebrului Mihai Dolgan, fi-rește, esențialmente continuate prin filonul savant al dinastiilor Rădăuțanu, Țâbârnă, Duca, Lupașcu, Patron, Culiuc – sunt trepte demne de *nedezurptă continuare*, vorba lui Dimitrie Cantemir.

Antropos panton metron, spunea Protagoras. Iar dacă Omul e măsura lucrurilor, atunci satul, precum tot mai clar ni se arată, este dimensiunea matricială fundamentală care oferă formula ingenuă a materialității și spiritualității umane. Satul este categoria istorică perenă prin care poporul își gândește propriul său destin.

Fraza dinamică de rostire în timp a oricărei națiuni este indestructibil structurată prin formula Sat-Familie-Oraș ca într-un magic nucleu al *terțului inclus* după fericita formulă a marelui filosof cu origini basarabene, Stephane Lupasco. Și dacă orașul este oglinda spectrală și accentul logic al unui destin împlinit prin Subiectul urbanității culturale, Familia fiind expresia arhi-logică a acestei onto-dinamici a contradictoriului, atunci Satul este chiar anonimul muncitor asiduu pentru edificarea marelui Destin național. Anume Satul (matricea, vatra) ocrotește arhetipal cenușa regeneratoare, acea energie fără de care niciun popor nu se poate mișca prin meandrele istoriei, precum nici istoria nu și-ar putea rosti perioadele sale lungi, întortocheate și adesea alogice fără de resursele mereu integratoare ale Satului.

În esență, acesta este conceptul identitar care și-a găsit expresie în volumul cvasienciclopedic *Sânge-rei. Oameni. Istorie. Spiritualitate* (2012), editat sub auspiciile Institutului de Studii Enciclopedice al AȘM, volum pe care am avut onoarea să-l prefătez, împreună cu academicianul Gheorghe Duca, ambii fiindu-i coordonatori și redactori științifici. Sper că volumul va servi drept temelie pentru alte investigații științifice și, posibil, artistice în albia aceluiași demers identitar.

Ca o garanție a devenirii noastre într-o ființă, cum

spune Constantin Noica, și ca o pledoarie în favoarea aceleiași ființe identitare există suficiente argumente științifice risipite prin arhive încă necercetate, depozitate în cărți și hrisoave, în pravile domnești ce descind în adânc, până la izvoarele culturii neoașe, complementare dreptului bizantin și roman, știință a dreptului, cristalizat în nescrisul obicei al Pământului ca o constituție nescrisă a Marii Britanii...

Dar nicăieri în altă parte nu vom afla dovezi mai tulburătoare ale identității naturii, culturii și tradiției românești de simțire decât în refrenul cântecelor de leagăn și al colindelor de Crăciun; în sistemul melodic al doinelor și al horelor noastre profund naționale și profund descurajatoare de elucubrații cosmopolite.

Basmele, doinele și baladele noastre au inoculat constant aceeași iubire de moșie copilului Nică alu' Ștefan a Petrei ca și copilului Petre Ispirescu, preotului și culegătorului de perle folclorice Alexie Mateevici, autorul celui mai frumos imn închinat limbii române, cea *aleasă să ne cânte-n hram și-acasă/veșnicele adevăruri*. La fel ca și lui Adrian Păunescu, sângereanul de la Copăceni, cel care în vremuri tulburi a sfidat nedreptatea „pietrei de hotar” și nu a pregetat niciodată să-și onoreze prin cântec nobila coroană a ramului său basarabean.

Mărturisesc că aceeași admirație pentru frumusețea stihială a creației populare din care descindem matricial m-a inspirat îndemnându-mă să nu mă desprind niciodată de universul Copilăriei. Ritmurile ludic-sacrale ale copilăriei, melosul cântecelor de leagăn, ghicitorile, frământările de limbă, cimiturile, numărătorile cvasiesoterice, dar și poveștile depănate la gura sobei de buneii satului, moș Gheorghe Brașovschi, nașul Ștefan Curciuc sau bunica Nadia, cei care mi-au fost primii dascăli în ale povestitului, apoi primele basme culte *Făt-Frumos din lacrimă* și *Povestea lui Harap Alb* – mi-au predestinat alegerea, astfel regăsindu-mi, de fiecare dată, paradisul pierdut al copilăriei în cărțile destinate copiilor: *Duminica Mare, Noițele, Bunicuța zburătoare, Grăuncioare de lumină*. În semn de omagiu adus celor doi mari făuritori ai limbii noastre românești: Mihai Eminescu și Ion Creangă, țin să remarc în mod deosebit că am realizat cele două basme dedicate Domniilor lor: *Povestea Cerbului Divin și Îngerul Părintelui Creangă*. În postfață la *Povestea Cerbului Divin, Povestea unui Întreg, a Întregului ca Poveste*, distinsul nostru eminescolog Mihai Cimpoi, menționa: *Cu o capacitate expresivă deosebită, alimentată de miraculoasa metatextualitate a basmelor noastre, în care cuvintele se topesc în atmosferă, căci își lasă acolo doar ecoul sonor,*

poetul ne povestește despre o mirifică Unitate și despre odiseea dezmembrării. Mai sună aici, în puternice adâncuri existențiale fixate în tușe expresioniste, încercarea de „redare sieși”, de revenire la propria ființare.

Preocuparea științifico-paideică constantă (prin prezentarea unor rapoarte științifice la două Simpozioane București-Iași-Chișinău privind componentele curriculare din manualele școlare de limbă și literatură română) ar fi o altă dimensiune a investigațiilor mele creativ-modelatoare. Iar scrierea noului *Abecedar* și eseurile despre snoavă, legendă, basm, proverbe, despre Horă și despre Dor trădează o altă dimensiune a căutărilor artistice și cognitive.

Prestația mea de cercetător poate fi evaluată, de exemplu, după Raportul de bază prezentat la deschiderea Primului Congres Mondial al Eminescologilor desfășurat sub auspiciile AȘM, inclusiv Simpozionul consacrat aniversării acad. Mihai Cimpoi-70 (3-5 septembrie 2012). Studiile, comunicările, eseurile și medalioanele, prezentate la diverse Conferințe științifice, sub egida AȘM, a Uniunilor Scriitorilor din Republica Moldova și România, a Universității din Ex-En-Provence (Franța), a Centrului de studii Pro-Didactica, Ministerului Educației sau a altor instituții abilitate, mi-au oferit posibilitatea să scriu despre creația unor Constantin Stere, Nicolae Iorga, Onisifor Ghibu, Nicolae Titulescu sau a contemporanilor Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Paul Celan, George Meniuc, Grigore Vieru, Liviu Damian, Dumitru Matcovschi, Anatol Codru, Mihai Cimpoi, Alexandru Cosmescu și arta traducerii, inclusiv marii noștri filologi Eugen Coșeriu și Silviu Berejan etc.

Așadar, din nou, leitmotivul „redării sinelui” în cheie eminesciană. Este o constantă a revenirii/devenirii întru ființare, în cea mai subiectivizată formulă a Dasein-ului heideggerian, acceptând Dasein-ul ca pe un *fapt-de-a-fi-aici-ca-loc-de-deschidere* și ca o posibilitate a raportării ontic-ontologice, având ca miză înființarea cât mai deplină a Sinelui. Într-o ipostaziere dialogică de gândire a Sinelui prin Celălalt, mi-am redirecționat căutărilor de afirmare și înțelegere a mecanismelor interioare ale structurilor imaginarului, limitelor comunicării, deconstrucției/re-construcției universului artistic cotangent și altor lumi, apropiate astfel prin mijlocirea traducerilor.

Între timp, traseul cunoașterii de sine s-a conjugat cu traseul unei serii de *cunoașteri ale timpului* și timpurilor recreate *reținute sau anticipate în simultaneitatea prezentului*, după formula exactă a filosofului alterității Emanuel Levinas (*Între Noi. Încercarea de a-l gândi pe celălalt*, – București,

Ed. BICALL, pag.144). Experiențele alterității exprimate prin traducerea artistică s-au multiplicat în funcție de direcția explorărilor și lecturilor predilecte începând cu Lermontov, Pușkin, Cervantes, Baudelaire și terminând recent cu *Aforismele* genialului poet și gânditor persan și azer Nizami Ganjevi. În ediții aparte, am semnat traducerile spaniolului Federico Mayor și ale cubanezei Mirta Aggire, *Don Quijote* în expunere pentru copii, realizat în colaborare cu Vasile Romanciuc; *Pușkin-poetul*, Lermontov *Demonul meu*; piesa-basm a lui Samuel Marșak *Daruri înțelepte*, iar în diverse ediții, almanahuri și culegeri colective, o suită întreagă de voci de pe diverse meridiane: spaniolii Vicente Aleixandre și Rafael Alberti, letonul Leons Briedis, ucraineanul Ivan Draci, armeanul Ghevorg Emin; georgienii Reno Kalandia, Enver Nijaradze și David Ciarkviani; lituanienii Eduardas Mejelaitis, Justinas Marcinkevicius, Antanas A. Iionas și Tomas Venklova; rușii Maxim Gorki, Velimir Hlebnikov, Vladimir Sokolov ș.a.

Exercițiul traducerii literar-artistică, incitant în sine prin ubicuitatea și spontaneitatea explorării altor orizonturi ale cunoașterii mai are și tentația ispitei de a intra în competiții fascinante cu sine, cu propriile limite lingvistice, dar și cu proiecțiile delimitate ale necunoscutului abordat. Până la urmă, rămâne de văzut dacă toată butada ironic-referențială a semioticianului Umberto Eco că a traduce înseamnă *a spune cam același lucru se adeverește cam până la un punct*. În schimb, indubitabilă rămâne satisfacția compensatorie a efortului materializat într-o nouă paradigmă poetică și a sporirii diligențelor culturale, a conexiunilor valorice interferente. Plus la toate acestea, există și o curiozitate nestinsă a cunoașterii altor straturi metalingvistice și metaculturale, ca o provocare dilematică, aici asociindu-ne cu întrebările aceluiași Umberto Eco dacă ar exista, dezvoltându-se prin actul traducerii, *unele tendințe generale, predispuneri fundamentale ale realității (sau ale ființei) care permit tocmai compararea limbilor și ne îngăduie să mergem dincolo de formele conținutului fiecărei limbi, să percepem structuri comune oricărei organizări a lumii* (Umberto Eco, *A spune cam același lucru*. – Iași, Ed. Polirom, pag. 355).

Nu vom forța aflarea răspunsului. Vom constata doar că descifrarea lui se află în actul confident al traducerii, transgresării și trans-mutanței intertextuale din mutual în noul virtual. Cu adevărat, traducerea artistică, arta traducerii este oficierea unui miracol al dăinuirii existențiale peste meridiane și peste epoci intangibile anterior! E de remarcant, de asemenea, că, în urma consumării tuturor acestor provocări creatoare, am avut mereu satisfacția

disponibilităților nelimitate, verbocreatoare, cum zice poetul Leo Butnaru, ale limbii materne chiar și acolo unde aparent nici dicționarele, nici experiența antemergătorilor nu oferă niciun fel de soluții sau unde soluțiile perimate pot fi depășite în virtutea noilor circumstanțe și mentalități.

Surprinzătoarele deschideri ale unui fin-de-siècle XX mi-au oferit posibilitatea cunoașterii personale a unor personalități marcante, care, într-o măsură mai mare sau mai mică, au schimbat fața lumii moderne: Mihail Gorbaciov și Boris Elțin, Serghei Kovaliov și Andrei Saharov (în anii 1989-1991 am aderat la grupul interregional al deputaților democrați condus de Saharov, Elțin și Sobceak); Nil Ghilevici – scriitorul și primul președinte al Frontului Popular belarus – și Stanislav Șușkevici – primul președinte al Parlamentului ante și antilukașenkivist; Vitautas Landsbergis – liderul mișcării lituaniene „Saiudis” și Tomas Venklova, marele disident lituanian din poezia căruia am tradus; Arpad Gönts – liderul *revoluției de catifea* și primul președinte al Ungariei postcomuniste; Ivan Draci – liderul mișcării ucrainene de eliberare națională „RUH” și poetul din creația căruia am tradus cu drag; Adam Michnik, ideologul și cronicarul „Solidarității” poloneze și autorul celebrelor scrieri *Restaurația de catifea* și *Scrisori din închisoare*; regele Mihai al României și liderii partidelor istorice românești: Corneliu Coposu, Ioan Diaconescu, Ioan Rațiu și Radu Câmpeanu – sunt unele dintre personalitățile pe care mi-a fost dat să le cunosc. Extinderea treptată a orizonturilor percepției istorice și istoricizante ale timpului modern m-a întărit în justetea și convingerea că se Poate!

Se poate nu doar visa metaforic la o lume mai bună, ci și contribui efectiv la schimbarea în bine. Mereu implicat în nesfârșite proiecte sociale, parte reflectate în două cărți de publicistică (*Arena cu iluzii*, 1999 și *Era barbară*, 2005), am crezut și continuu să cred, totuși, că în spațiul nostru atât de accidentat istoric, izolarea Poetului într-un turn de fildeș este echivalentă sinuciderii. Viața, aventura ființială, dilematica răs-plânsului și a bine-răului m-au învățat că, până la urmă, totul poate fi esențializat și convertit în substanța Cuvântului sublimat în lumini creatoare. Întotdeauna am detestat bărbații bocitori, turnătorii de scenarii pentru jocuri din culise și cotodăceala păsărilor care se visează cloști în cuibarul Acvilei de pe drapel!

Cultivarea *omului fără însușiri*, convertirea omului modern într-un soi de anexă la câmpul magnetic al ecranului; transformarea lui într-un *homo videns*, după definiția exactă a filosofului Giovanni Sartori, dispersarea și dezintegrarea personalității până la totala disoluție a eului și excelarea *gândirii*

slabe, după Vattimo, sunt câteva dintre primejdiile contemporaneității. Misiunea Poeziei, poate chiar mai restrânsă, a Cuvântului, ca unic vehicul ființial în spațiu și timp, o văd anume aici, în încercarea de refacere a punților comunicative ființiale cu Sine, cu cei din jur și cu întregul Univers, așa ca pe timpurile lui Thales din Milet sau ca în epoca poeziei de aur a lui Hiperyon Empedocles. Și dacă, după spusele aceluiași Empedocles, s-ar părea că Poezia, această *limbă ce descrie* (subl.n.) a *înfinitelor gliei abisuri* ar fi inaccesibilă celor *care văd doar puținul din Întregul (cel veșnic și) mare (Filosofia greacă până la Platon, vol.I, partea a 2-a, pag.488, Editura Științifică și Enciclopedică. – București, 1979)* apărând astfel ca un apanaj doar al celor inițiați, în cazul când schimbăm accentul pe *Limba ce descrie*, vom înțelege însăși funcția ei supremă, orfică, de inițiere în tainele abisurilor ontologice și gnoseologice. Am urmărit aceste idei într-un șir de poeme, eseuri și cărți, dintre care aș evidenția *Arta obsesiei* (2004), *Gheara de fum* (2007), menționată cu Premiul Academiei Române pentru poezie „Mihai Eminescu”, *Biblio-Mecca* (în curs de apariție) și, mai ales, *Noimele după Ioan*, cartea recent apărută care-mi exprimă plenar toate aceste decelări existențiale și transformarea lor în metafore creatoare ale unui zbucium cuprins într-o viață de om. Astfel, costinianul *om sub vreme*, interpretată într-o viziune proprie, este, totuși, tentat să atace pragurile de *a fi în timp, a fi al timpului și a înfința Timpul dat*, cel puțin până la atingerea zonelor lui crepusculare.

Deoarece am menționat și caracterul gnostic al creației, implicit al creativității, voi sublinia, în concluzie, rolul deosebit, multilateral și transdisciplinar al științei ca un factor ordonator, fără de care este imposibil să-ți imaginezi în vremurile noastre o realizare cât de cât serioasă în orice domeniu al activității umane, evident și domeniul literaturii care nu se mai poate baza pe talentul nativ și intuiția fadă.

Rolul tot mai pregnant al științei, informației și cunoașterii metodologice în strategia coerentă de dezvoltare spre o lume mai bună și contribuția calitativă a științelor moderne la societatea bazată pe cunoaștere plasează știința academică în fruntea actualei dezvoltări neobișnuit de dinamice. E de datoria clasei politice, a societății civile și instituțiilor statale să conștientizeze la un grad mai înalt și mai responsabil rolul, misiunea și ponderea științei și cercetării într-o lume debarasându-se de misticism și ignoranță și tot mai dinamic orientată spre polii magnetici care simbolizează axa ireversibilă a Cunoașterii.

Pentru că, spunea marele Nizami:

Mintea este dată lumii să înalțe Omul.

Mai puternică-i minunea Cărții decât Tronul!